

Circulariteit is niet alleen een milieuthema

Een nieuwe gemeenteraadsperiode is het moment bij uitstek om een koers te bepalen. EDBA pleit ervoor om circulariteit als belangrijk thema te blijven benoemen in de economische agenda van Alphen aan den Rijn. Niet als abstract milieudoel, maar als slimme economische strategie - ook vanwege geopolitieke redenen. Zowel voor bedrijven, gemeente en maatschappelijke partners. EDBA roept op het transitietempo naar een meer circulaire economie te gaan versnellen, ook in Alphen aan den Rijn.

TEKST: SARA DE WAAL. FOTOGRAFIE: BYMIP.

*Urban mining bij sloop
voormalige gebouw Scala College*

Circulaire bouw

EDBA is bijvoorbeeld bij het Marktplatform Alphen aan den Rijn (MAR) betrokken als het gaat om het bevorderen van circulariteit in de realisatie van de woningopgave van Alphen aan den Rijn. Het MAR bestaat uit partijen die betrokken zijn bij de gemeentelijke woning- en bouwopgave in Alphen aan den Rijn. Op 11 maart 2026 vond het MAR Leerevent Circulaire Bouw plaats, met als doel om gezamenlijk te leren over circulair bouwen in de gemeente. Deze bijeenkomst vloeide weer voort uit de intentieverklaring circulaire bouw van de MAR, van eind 2024. Het uitgangspunt van de intentieverklaring was dat de eerste drie jaar nog niet worden gebruikt om normen te stellen, maar wel om te leren hoe de partijen lokaal de transitie naar circulaire bouw kunnen maken.

Lerend traject

Maria Molenaar is naast bestuurslid van EDBA de aanjager van de werkgroep circulaire bouw binnen de MAR. Zij vertelt: “Met de intentieverklaring hebben we een aantal uitgangspunten vastgesteld. Ten eerste dat de deelnemende partijen gaan werken volgens Het Nieuwe Normaal: dat is een kader met handvaten voor circulair bouwen. Elk bouwproject gaat een aantal elementen opnemen, zoals werken met biobased en losmaakbare materialen. Ten tweede komt er een jaarlijks award voor het meest circulaire project. Op het

“Gemeente: pak je rol en leid je mensen op”

leerevent ging deze prijs naar project Kop West, een kantoorpand in hout dat adaptief en losmaakbaar is ingericht. Ten derde organiseert de gemeente een jaarlijkse meting van projecten op circulariteit. In 2025 zijn er voor het eerst elf projecten onderzocht, door bureau Brink. De conclusies uit het onderzoek zijn onder andere dat de markt verder is dan de opdrachtgevers, oftewel de gemeente en woningcorporaties. De markt beseft al dat circulaire bouw de toekomst is: door gebrek aan materialen en beprijzing van CO2-uitstoot zou bouwen onbetaalbaar worden.”

Rol van de gemeente

Volgens EDBA zou de gemeente eigenlijk meer eisen moeten stellen aan circulariteit, zodat voor bedrijven duidelijk is welke elementen ze moeten meenemen. Maria legt uit: “Circulair worden vraagt om leiderschap en visie, en zeker ook om executiekracht. Er kunnen mooie doelen worden gesteld, maar beleid moet wel worden uitgevoerd. Dus gemeente: ga aan de slag, maak beleid en leid je mensen op. Er moet meer gebeuren, en graag gecoördineerd, want je bereikt meer met geïntegreerd circulair beleid. Ik denk dat het goed zou zijn als er een coördinator circulariteit bij de gemeente zou zijn voor meer eenduidigheid in beleid en de uitvoering hiervan, want de mensen die

zich met circulariteit bezighouden vallen momenteel onder aparte afdelingen.”

Circulariteit vraagt om ruimte

Circulair bouwen heeft niet alleen gevolgen voor keuzes in het bouwproces, maar ook ruimtelijke. Om materialen te kunnen hergebruiken is opslagcapaciteit nodig, en dat vraagt om fysieke ruimte in de gemeente. Joost Berkhout, programmadirecteur van EDBA, vertelt: “Scala en Nieuwe Sloot worden bijvoorbeeld circulair gesloopt. De hierbij vrijkomende materialen worden gebruikt voor andere bouwprocessen, maar er zit vaak een mismatch in de tijd. Er is namelijk een verschil in het moment waarop je de materialen oogst en het moment waarop je ze gebruikt; je hebt een frictievoorraad nodig. Naarmate er meer circulair wordt gebouwd is hiervoor meer ruimte nodig. Een belangrijke discussie daarbij is: waar ga je je ruimte aan besteden? Wonen? Werken? Energietransitie? De gemeente moet daar in de toekomst keuzes maken. Dan is het goed om bij de ruimte voor werken strategisch te kijken waar de meeste kansen voor economische ontwikkeling in de regio liggen. Dat moet snel gebeuren.”

Gezonde mix werken-wonen-recreëren

Als het gaat om ruimte zijn bedrijven er de laatste jaren volgens Joost bekaaid vanaf gekomen. Hij legt uit: “Er is in onze gemeente de afgelopen jaren keihard aan de realisatie van woningen gewerkt, maar bij schaarste betekent ruimte voor woningen minder ruimte voor de ontwikkeling van bedrijven. Wij pleiten daarom al jaren voor het behoud van een gezonde mix tussen wonen, werken en recreatie. Ruimte voor

“Als je geen keuzes maakt worden de keuzes voor je gemaakt”

werken dreigt nu in het gedrang te komen. Als je werkgelegenheid voor inwoners in de gemeente wil behouden (in dezelfde verhoudingen) is dat een belangrijk aandachtspunt. De economische agenda moet er dus op gericht zijn dat we werkgelegenheid blijven creëren, om te voorkomen dat we een slaapstad worden en qua mobiliteit vastlopen. Ook is het essentieel om te zorgen dat er voldoende economische vitaliteit is in deze gemeente, want op die manier kunnen we het blijven betalen om een aantrekkelijke gemeente te zijn.” Maria vult aan: “Dus dan moet je kijken: wat is toekomstbestendig? Wat laten we groeien wat laten we los? Als je de toekomst ingaat zul je een stukje lineaire economie moeten loslaten. Dat is een pijnlijk proces, dat zie je ook bij Drechtsteden. Maar als je als gemeente geen keuzes maakt worden de keuzes voor je gemaakt.”

Samenwerken per sector

De sleutel naar de circulaire transitie van de verschillende sectoren in de gemeente ligt volgens Joost en Maria in samenwerkingsverbanden als de MAR, waarin de keten en de overheid samen aan oplossingen werken. Joost vertelt: “Zo lopen er ook al initiatieven in de metaalsector. De samenwerking met de gemeente is belangrijk om in de maakindustrie meer circulariteit te krijgen. Zo starten we ook trajecten in de houtbouwsector en zijn we van plan om versnellingen te realiseren in biobased materials en vezelteelt. Ook in de sierteelt heeft een mooie samenwerking geleid tot meer circulair ondernemen. Samen met zeven bedrijven hebben we onderzocht: hoe kunnen we meer circulair telen en deze bevindingen breed delen? Dit heeft geleid tot kennis die nu beschikbaar is voor alle aangesloten bedrijven bij Greenport Boskoop. Die methodiek moet eigenlijk voor alle sectoren toegepast worden, want dit gaat iedereen raken. Kijk daarom: welke sectoren zijn kansrijk

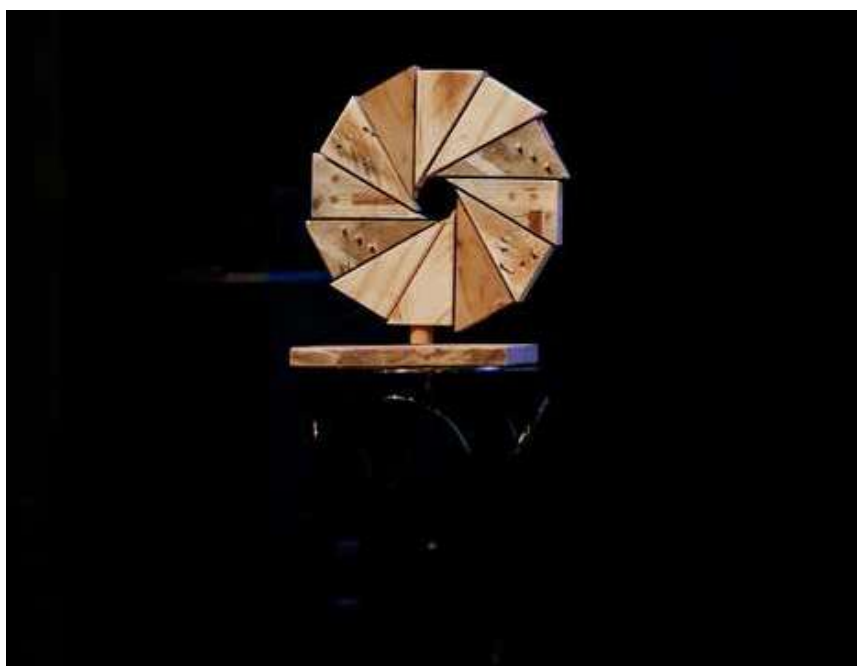
voor duurzame economische ontwikkeling in Alphen. Maak vervolgens keuzes hoe je die kan en wil ondersteunen met stimulerend en faciliterend beleid. In Alphen zijn bijvoorbeeld nog uitgeefbare bedrijventerreinen beschikbaar. Onze advies daarover is: geef die uit aan bedrijven die bijdragen aan duurzame economische ontwikkeling, het versnellen van de transitie en het versterken van het profiel van onze gemeente als aantrekkelijke ondernemersstad.”

Beleid voor het realiseren van verandering

Verandering begint altijd klein. “Maar op een gegeven moment moet je opschalen”, zegt Maria. “Ik snap dat er in de pioniersfase nog geen beleid is. Als je als gemeente beleid te vroeg ontwikkeld, kunnen partijen nog niet aanhaken. Maar als het eenmaal schaalbaar wordt is het tijd om te stimule-

ren en faciliteren. Dát is het moment waarop de gemeente haar rol moet pakken. Bijvoorbeeld door een voucher waarmee je kennis en trainingen in huis kunt halen. Dat is zeker voor kleinere en middelgrote bedrijven aantrekkelijk. Kennis en het delen van leerpunten is ongelooflijk belangrijk. Daarmee kun je de circulaire transitie versnellen. Dat was dan ook het doel van het MAR leerevenement! Hopelijk inspireren we de gemeente.” Volgens Joost beseffen overheden steeds beter wat ze kunnen betekenen in de transitie. “Maar het is wel heel fijn als het nieuwe college versnelling kan en wil faciliteren. Circulariteit vraagt om keuzes, regie en samenwerking. Stel daarom nú een economisch beleid vast dat dit mogelijk maakt.” ◀

“Circulariteit draait om ketensamenwerking”

MAR Circular Award